

PETEMPATAN DI MALAYSIA

Gambar di atas menunjukkan Kuala Lumpur pada tahun 1900-an. Kegiatan perlombongan bijih timah telah menyebabkan Kuala Lumpur semakin berkembang menjadi sebuah kawasan petempatan yang dihuni oleh ramai penduduk. Dapatkah anda menceritakan jenis dan pola petempatan di Kuala Lumpur pada tahun 1900-an berbanding dengan sekarang?

Sumber: Arkib Negara Malaysia

Standard Pembelajaran

Pada akhir pengajaran dan pembelajaran murid dapat:

- Membincangkan jenis petempatan yang terdapat di Malaysia.
- Menjelaskan dengan contoh empat pola petempatan di Malaysia.
- Membezakan fungsi petempatan bandar dan luar bandar di Malaysia.

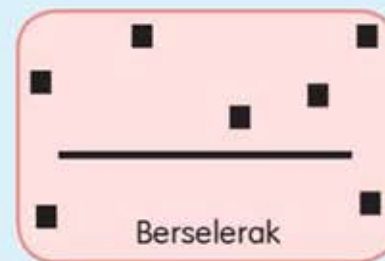
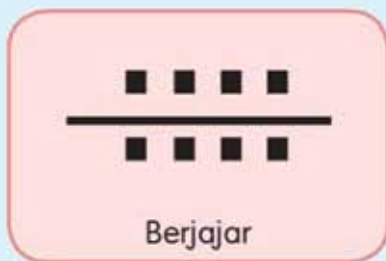
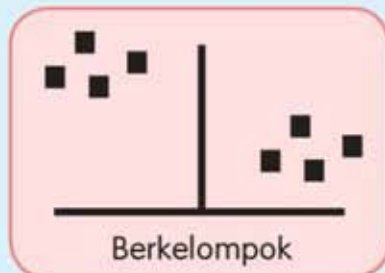
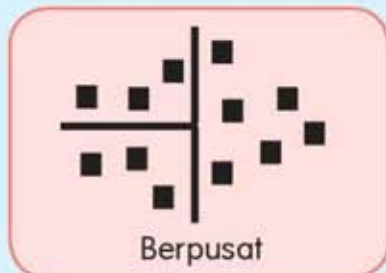
1. Jenis petempatan di Malaysia

Apakah jenis petempatan yang terdapat di Malaysia?

2. Pola petempatan di Malaysia

Bagaimanakah cara hendak mengenali pola petempatan tersebut?

3. Fungsi petempatan bandar dan luar bandar

Nyatakan fungsi petempatan bandar dan petempatan luar bandar.

Pertambahan jumlah penduduk pada setiap tahun menyebabkan berlakunya perubahan dan pertambahan kawasan kediaman atau petempatan. Petempatan di Malaysia terbahagi kepada dua jenis, iaitu petempatan bandar dan petempatan luar bandar.

Petempatan Bandar

Petempatan bandar merujuk kepada kawasan petempatan yang mempunyai jumlah penduduk yang padat.

Ciri Petempatan Bandar di Malaysia

1. Jumlah penduduk melebihi 10 000 orang
2. Mempunyai kemudahan asas yang pelbagai
3. Kawasan kediaman berciri moden
4. Kegiatan ekonomi melibatkan sektor:
 - perindustrian
 - perniagaan
 - pembinaan
 - pentadbiran
 - perkhidmatan

Bandaraya Miri, Sarawak merupakan bandar raya pertama di Malaysia yang bukan berstatus ibu negeri. Pada 20 Mei 2005, bandar raya ini telah diberi gelaran sebagai **"Bandaraya Peranginan"**.

Sumber: Majlis Bandaraya Miri

Bandaraya Georgetown, Pulau Pinang

Petempatan Luar Bandar

Petempatan luar bandar merujuk kepada kawasan petempatan yang mempunyai kepadatan penduduk yang rendah.

Ciri Petempatan Luar Bandar di Malaysia

1. Jumlah penduduk kurang daripada 10 000 orang
2. Kemudahan asas yang minimum
3. Kawasan kediaman sederhana dan berciri tradisional
4. Kegiatan ekonomi terhad kepada sektor:
 - pertanian
 - penternakan
 - industri desa

Terokai maklumat berkaitan bandar terbesar di dunia dan kongsi maklumat tentang kegiatan ekonomi yang menjadi teras kepada pembangunan bandar tersebut dengan rakan sekelas

Sumber: <http://eravisi.com/geo/tg1/ms027>

Pelan Induk Pembangunan Luar Bandar (PIPLB) merupakan satu langkah kerajaan bagi membangunkan kawasan luar bandar. PIPLB menggariskan visi untuk menjadikan luar bandar sebagai kawasan yang ekonominya berdaya maju, masyarakatnya sejahtera dan persekitaran lestari.

Sumber: Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah

Kawasan kampung

Kebun cili

Aktiviti penternakan lembu

9.2

POLA PETEMPATAN DI MALAYSIA

Pola petempatan ialah corak atau reka bentuk susunan kawasan kediaman manusia di sesuatu tempat atau kawasan. Secara umumnya, terdapat empat pola petempatan yang wujud di Malaysia, iaitu berpusat, berkelompok, berjajar dan berselerak.

Petempatan Berpusat

- Rumah atau bangunan dibina secara rapat di sesuatu kawasan yang menjadi tumpuan penduduk
- Terdapat di kawasan persimpangan jalan raya atau taman perumahan, contohnya petempatan di Bandar Tun Razak (Kuala Lumpur)
- Terdapat kemudahan yang melibatkan pusat perniagaan, pelabuhan dan rumah ibadat

Petempatan Berkelompok

- Susun atur rumah adalah secara berkelompok dan terancang di sesuatu kawasan
- Terdapat juga di kawasan petempatan Rancangan Pembangunan Tanah Persekutuan seperti Felda Trolak (Perak), Felda Air Tawar (Johor) dan Felda Sahabat (Sabah)

Petempatan Berjajar

- Rumah atau bangunan dibina di sepanjang jalan raya dan di tepi pantai
- Kelihatan tersusun secara deretan dan hampir seragam
- Terdapat di kawasan pinggir laut dan sepanjang sungai, contohnya di sepanjang Sungai Rajang (Sarawak) dan pesisir pantai Kuala Besut (Terengganu)

Petempatan Berselerak

- Rumah dan bangunan dibina secara berselerak dan berjauhan antara satu sama lain
- Kelihatan bertaburan dan tidak seragam
- Terdapat di kawasan kampung, kebun kecil getah dan sayur, contohnya di Bukit Tinggi (Pahang) dan Kundasang (Sabah)

Aktiviti

Objektif: Membina model pola petempatan

Bahan: Penutup botol, kadbod terpakai dan alat tulis

- Kaedah:**
1. Pilih satu pola petempatan yang bersesuaian dengan tempat tinggal anda.
 2. Hasilkan satu model pola petempatan tersebut.
 3. Labelkan ciri-ciri pola petempatan yang anda hasilkan.
 4. Pamerkan hasil kerja anda di sudut pameran kelas atau di pusat sumber sekolah.

Bijak

Ketahui maklumat lanjut berkaitan pola petempatan melalui laman web berikut:

Sumber: <http://eravisi.com/geo/tg1/ms028>

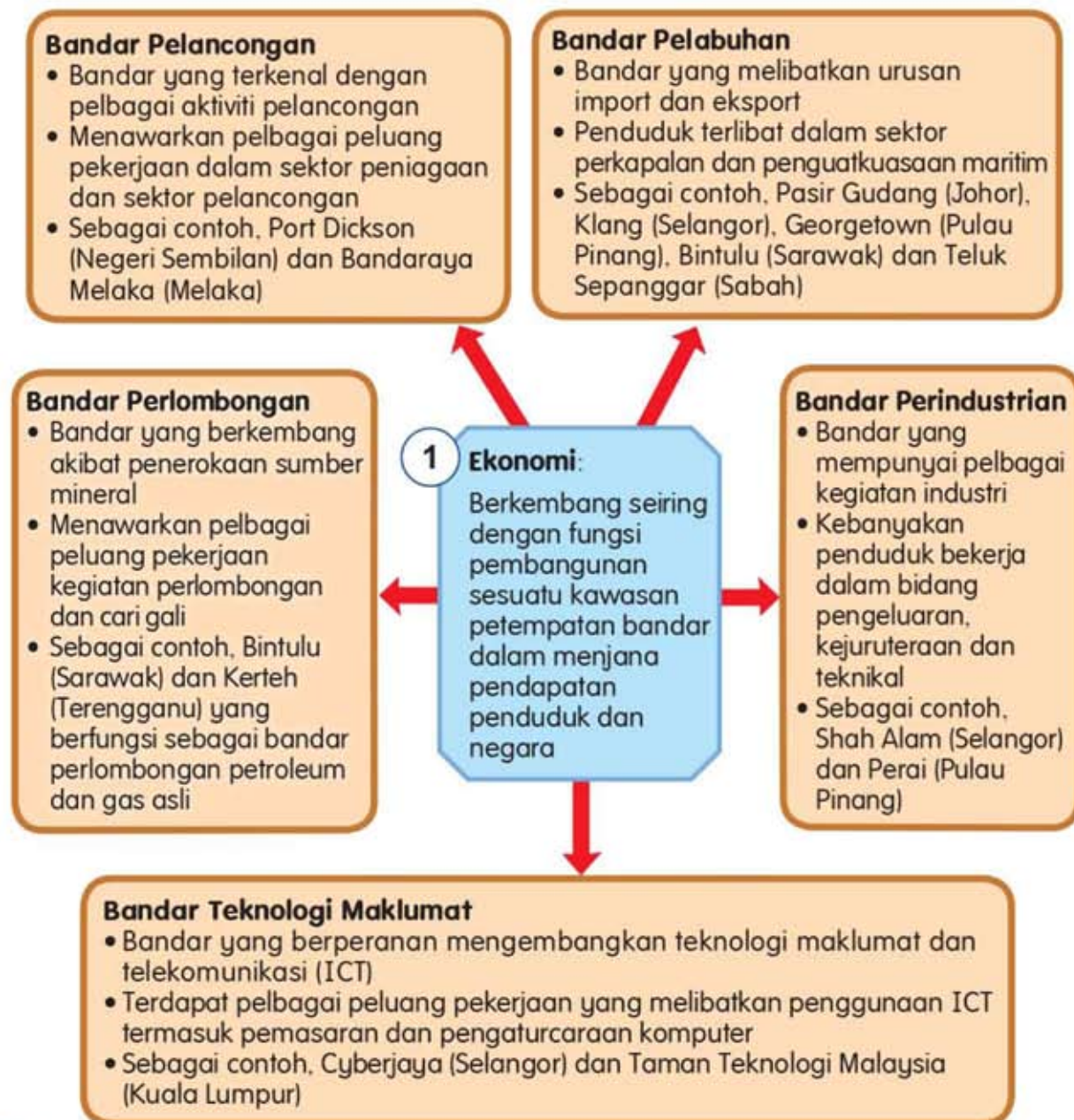

FUNGSI PETEMPATAN BANDAR DAN LUAR BANDAR

Kawasan petempatan bandar dan luar bandar mempunyai fungsi tersendiri. Fungsi petempatan merujuk kepada peranan bagi sesuatu kawasan petempatan yang merangkumi ekonomi, sosial dan kerajaan/governan.

Fungsi Petempatan Bandar

Bandar Diraja

- Bandar yang menjadi tempat terletak istana, iaitu kediaman rasmi bagi sultan atau raja
- Wujud peluang pekerjaan sampingan kepada penduduk setempat disebabkan aktiviti pelancongan
- Sebagai contoh, Pekan (Pahang), Kuala Kangsar (Perak) dan Arau (Perlis)

Bandar Satelit

- Berperanan sebagai bandar sokongan kepada bandar utama
- Peluang pekerjaan dalam pelbagai sektor
- Sebagai contoh, Petaling Jaya (Selangor) dan Senawang (Negeri Sembilan)

2

Sosial:

Merujuk kepada fungsi bandar dalam menyediakan kemudahan perkhidmatan kepada penduduk

Bandar Pendidikan

- Terdapat institusi pendidikan tinggi yang menawarkan peluang pendidikan
- Wujud peluang pekerjaan sebagai pensyarah atau kakitangan institusi pendidikan tinggi
- Sebagai contoh, Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI), Tanjung Malim (Perak)

Bandar Pertahanan

- Menempatkan pangkalan tentera yang menjadikan bandar ini berkembang sebagai kawasan petempatan yang lebih besar
- Sebagai contoh, Lumut (Perak) dan Port Dickson (Negeri Sembilan)

3

Kerajaan/Governan:

Merujuk kepada fungsi yang berkaitan dengan dasar kerajaan dan pentadbiran

Bandar Sempadan

- Berfungsi sebagai pintu keluar masuk negara
- Kegiatan pelancongan dan perdagangan yang rancak
- Sebagai contoh, Rantau Panjang (Kelantan) dan Padang Besar (Perlis)

Bandar Pentadbiran

- Berfungsi sebagai ibu negeri, ibu negara atau pusat pentadbiran
- Menawarkan pelbagai bentuk perkhidmatan kepada penduduk
- Sebagai contoh, Putrajaya sebagai Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan manakala Kota Kinabalu (Sabah), Kuantan (Pahang) dan Kangar (Perlis) berperanan sebagai ibu negeri

Fungsi Petempatan Luar Bandar

Petempatan luar bandar mempunyai fungsi yang berbeza daripada petempatan bandar. Perbezaan ini dapat dilihat dari segi ekonomi, sosial dan kerajaan/governan.

Ekonomi

- Terdapat pelbagai kegiatan ekonomi, iaitu pertanian, penternakan, perlombongan dan industri desa yang menawarkan peluang pekerjaan
- Pertanian di kawasan luar bandar merangkumi penanaman padi, getah, kelapa sawit dan sayur-sayuran
- Penternakan lembu, kambing serta penternakan ikan air tawar
- Perlombongan melibatkan penerokaan sumber mineral
- Industri desa membolehkan penduduk menghasilkan produk seperti kraftangan dan makanan

Sosial

- Petempatan luar bandar turut mempunyai kemudahan sosial seperti rumah ibadat, klinik kesihatan, perkhidmatan pos, bekalan air dan elektrik

Kerajaan/Governan

- Perkhidmatan pengurusan pentadbiran terdapat di luar bandar
- Penduduk dapat menyelesaikan urusan mereka melalui pejabat penghulu, ketua kampung, tok batin, tuai rumah atau penggawa yang menjadi wakil kepada kerajaan dan menjalankan peranan serta tanggungjawabnya terhadap masyarakat setempat
- Balai raya juga berperanan sebagai pusat kegiatan kemasyarakatan

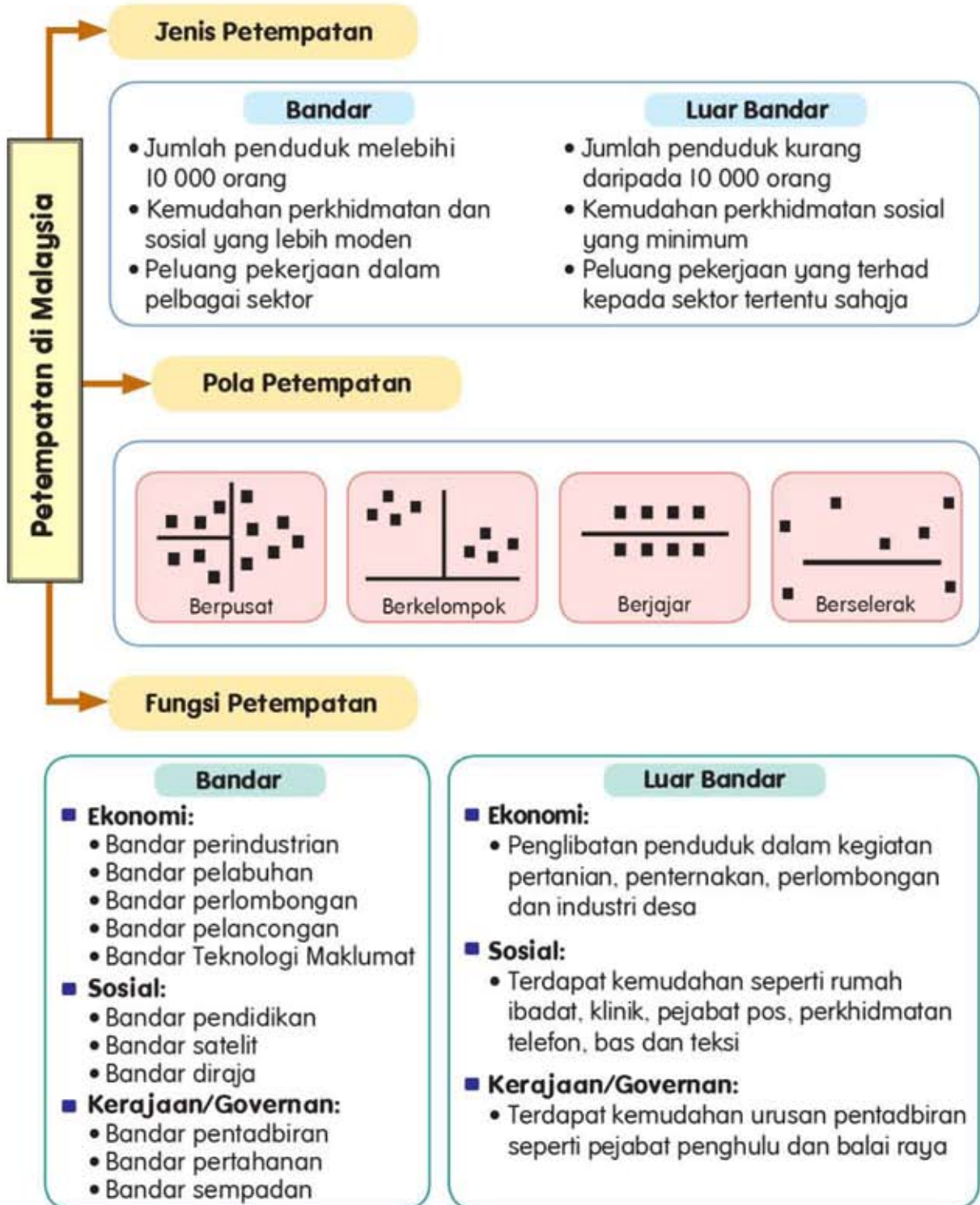
Dapatkah anda bayangkan keadaan negara kita sekiranya terdapat petempatan luar bandar sahaja? Apakah yang akan berlaku?

Aktiviti

Bahaskan tajuk 'Petempatan bandar lebih baik daripada petempatan luar bandar'. Persembahkan aktiviti perbahasan kumpulan anda dengan bantuan guru di hadapan kelas.

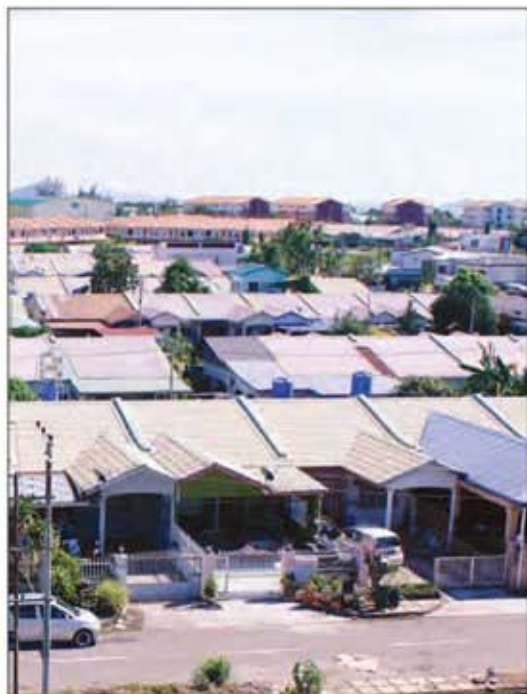

Cabaran Prestasi

- A. Berdasarkan jenis petempatan dalam foto X dan Y, buat perbandingan dari segi jenis petempatan, jumlah penduduk dan kegiatan ekonomi.

X

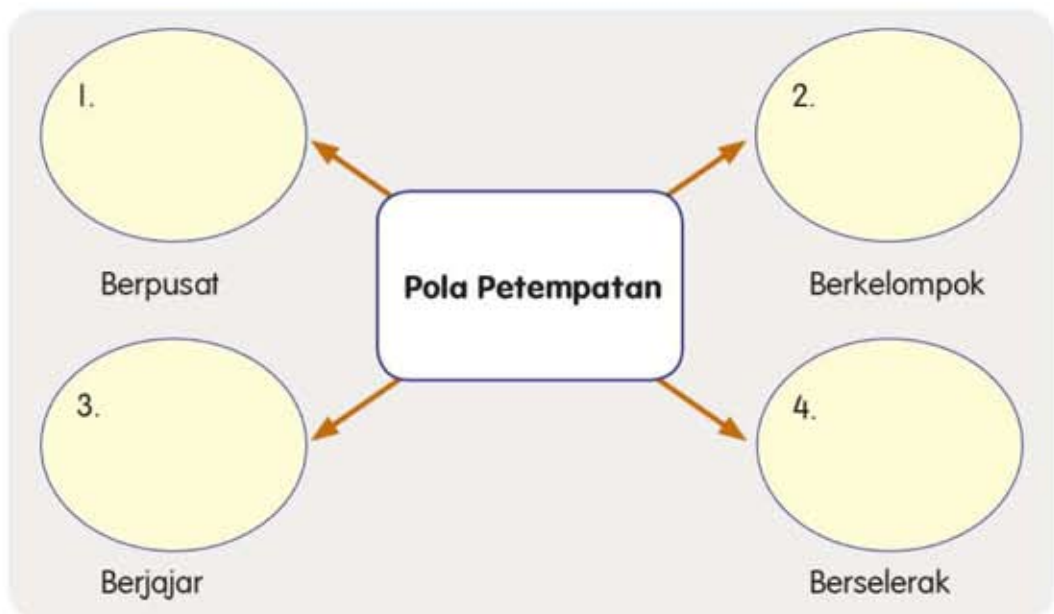
Y

Perbandingan foto X dan Y

Ciri-ciri	Foto X	Foto Y
Jenis Petempatan		
Jumlah Penduduk		
Kegiatan Ekonomi		

- B. Lakarkan pola petempatan dalam rajah di bawah. Kemudian, tuliskan ciri-ciri bagi setiap pola tersebut.

- C. Huraikan fungsi-fungsi petempatan bagi jenis petempatan di bawah.

Petempatan	Fungsi Petempatan		
	Ekonomi	Sosial	Kerajaan/ Governan
1. Petempatan Bandar			
2. Petempatan Luar Bandar			

- D. Kumpulkan maklumat tentang kawasan tempat tinggal anda berdasarkan fungsi petempatan. Jelaskan fungsi ekonomi, sosial dan governan dan tulis di atas kertas mahjong. Tampilkan hasil kerja murid di sudut mata pelajaran kelas anda.

